

Høringsuttalelse – Forslag til nye regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet

Presteforeningen

Om grunnlaget for det kirkelige demokratiet (til kap. 1.3)

Presteforeningen vil understreke grunnlaget for kirkestyret / det kirkelige demokratiet i tanken om det allmenne prestedømme og om den vigslede tjenesten del i kirkestyret ut fra denne tjenestens særskilte oppdrag og ordinasjonsforpliktelsen. Presteforeningen støtter videreføringen av tenkningen om samvirke mellom dem som representerer menighetens leke medlemmer og dem som har fått overdratt «det kirkelige embete», at dette gir det kirkelige demokrati dets kirkelige og teologiske legitimitet, og at dette legger føringer for «den kirkelige representativitet som skal særprege sammensetningen av kirkelige styringsorganer».

Om samordning av ordningene for valg av menighetsråd og valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet (til kap. 1.4)

Presteforeningen mener det er grenser for hvor langt det er mulig å samordne ordningene for valg til menighetsråd og valg til bispedømmeråd og Kirkemøte. Valg av menighetsråd er i så å si alle tilfeller personvalg basert på 1 liste. Det har vist seg stadig vanskeligere å rekruttere tilstrekkelig antall kandidater til listene. Dersom menighetsrådsvalget i større grad skal tilpasses bispedømmerådsvalget – med demokratireformens større forventning om tydelige valgalternativer og større fokus på kandidaters eller grupperingers standpunkter – vil det etter Presteforeningens oppfatning kunne bidra til å gjøre det enda vanskeligere å rekruttere kandidater til menighetsrådsvalget. Motivasjonen for å stille til menighetsråd er i de fleste tilfeller å gjøre en innsats for det lokale kirke- og menighetslivet, ikke å forhandle motsetninger og kirkepolitikk og teologisk uenighet.

Om tilpasning av valgreglene til valglovens bestemmelser (til kap. 1.4)

Kirkerådet foreslår å legge reglene for de kirkelige valgene så tett opp til valglovens bestemmelser som mulig, ut fra et ønske om å ivareta velgerne ved at den kirkelige valgordningen gjennomføres på en måte som er mest mulig kjent fra alminnelige valg.

Presteforeningen mener at de kirkelige valgordninger primært må ta utgangspunkt i hva som kjennetegner Den norske kirkes kirkestyre. Slik høringen redegjør for i kapittel 1.3 så er det et særpreg ved kirkestyret at det skjer i et samvirke mellom representanter for menighetens leke medlemmer og den vigslede tjenesten med ansvar for den offentlige forkynnelsen av Ordet og forvaltningen av sakramentene. Det er dette som gir det kirkelige demokratiet kirkelig og teologisk legitimitet. Videre påpeker høringen at det kirkelige demokrati har likhetstrekk både med det politiske valgdemokratiet, organisasjonsdemokrati og demokrati i spesialiserte institusjoner. I tillegg skal styringssystemet balansere samvirket mellom kirkeordningens episkopale, synodale og kongregasjonalistiske elementer.

Den norske kirke er med andre ord en institusjon med nokså distinkte særtrekk og hensyn. Presteforeningen mener at det overordnende målet må være å lage en valgordning som reflekterer kirkedemokratiets egenart, framfor å lage en valgordning som har som overordnet mål å ligge tettest mulig på de politiske valg som reguleres av valgloven. Hvis det gjøres til et overordnet mål for valgordningen at den skal likedannes med det politiske demokratiet, frykter Presteforeningen at dette setter det kirkelige og teologiske grunnlaget for det kirkelige demokratiet og utforming av styringsstrukturen under press.

Om behovet for en større revidering av reglene (til kap. 1.5)

Kirkerådet viser til at det «ikke bør innføres system- eller regelendringer for valg uten at det er gode grunner for dette». Likevel mener Kirkerådet det er behov for en større revidering av reglene nå. Samtidig er det under forberedelse lovendringer som vil påvirke rammene for Kirkemøtets myndighet til å utforme valgeregler. Kirkeloven inneholder i dag en god del bestemmelser som regulerer kirkens valgordninger. Regjeringens utkast til lovendringer er ventet i løpet av 2017, og forventes å bygge ned de lovmessige reguleringene. Allerede etter neste kirkevalg i 2019 vil sannsynligvis de lobestemte reguleringene av kirkens valgordninger enten være fjernet, eller vesentlig mindre detaljerte i føringene. Presteforeningen mener det er gode grunner for å vente med en omfattende revidering av reglene til etter at denne lovendringen er gjennomført, så en ikke risikerer to omfattende omarbeidinger av regelverket på kort tid. Jamfør også innvendingene mot å tilpasse de kirkelige valgreglene til valgloven.

Direktevalg eller kombinasjonsvalg med direkte og indirekte valgomgang ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (til kap. 2.1)

Presteforeningen støtter alternativ 2, Direkte valg av alle de leke medlemmene.

Flertalls- og forholdstallsvalg ved valg av leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (til kap. 2.2)

Presteforeningen støtter alternativ 2, Ordning med nominasjonskomiteens liste og andre lister – samtidige frister. Denne ordningen vil ivareta muligheten for at grupperinger kan fremme listeforslag, samtidig som ordningen sikrer at det alltid er minst en liste, ved at en nominasjonskomite utgått fra menighetsrådene i bispedømmet stiller opp en liste. Ordningen vil innebære en viss asymmetri mellom nominasjonskomiteens liste og andre lister. På den annen side vil ikke denne ordningen institusjonalisere et behov for kirkepolitiske motsetninger i situasjoner hvor slike ikke er av en slik art at de fører til kirkepolitisk gruppedannelse, samtidig som ordningen gir enkel mulighet for kirkepolitisk gruppedannelse og ulike listeforslag når det er grunnlag for dette.

Tilskuddsordning for finansiering av nomineringsgrupper m.m. (til kap. 2.3)

Presteforeningen mener det primært påhviler de som organiserer kirkepolitiske grupper å finansiere sin virksomhet, men at opptrykk av lister er en utgift som kan bæres av kirkens valgapparat. I tillegg mener Presteforeningen det bør legges til rette slik at kirkens valgapparat stiller en elektronisk plattform for presentasjon av lister og kandidater ved valget til disposisjon for alle lister på like vilkår.

Presteforeningen vil advare mot en utvikling hvor kirkens utgifter i forbindelse med valg eskalerer, på bekostning av kirkens daglige virksomhet. Det er viktig å avveie omfanget og kostnadene ved valgapparatet, mot hensynet til demokratisk deltakelse og forsvarlig valggjennomføring på den ene siden, men samtidig ta hensyn til at kirkens styringsstruktur har et vesentlig mindre omfang og ansvars- og virksomhetsområde enn den politiske strukturen som danner modell for tankegangen.

Personvalgeregler (til kap. 2.4)

Tilleggsstemmer (og strykninger) (2.4.1)

Presteforeningen slutter seg til forslaget om at begrensningen i antallet mulige tilleggsstemmer videreføres, og at det ikke gis adgang til strykninger.

Personvalgeregler internt på listene (2.4.2)

Presteforeningen går inn for alternativ 2, at det innføres en sperregrense på fem prosents personlig stemmetall før tilleggsstemmene gjør utslag i rangeringen av kandidater ved fordeling av representantplassene.

Stemmetillegg (2.4.3)

Presteforeningen går inn for at det innføres mulighet for stemmetillegg ved forholdstallsvalg. Når ulike grupperinger fremmer sine listeforslag og har samlet seg om å prioritere bestemte kandidater, vil likevel velgerne ha store muligheter til å påvirke valget gjennom å velge en annen gruppering, ikke bare gjennom endringer på vedkommende liste.

Presteforeningen mener mulighet for stemmetillegg ikke bør innføres ved flertallsvalg.

Stemmerett ved valg av prestenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet (til kap. 3.2.1.4)

Presteforeningen mener stemmeretten for prester ved valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet skal gjelde ordinerte prester som ivaretar tjenesten med ord og sakrament på oppdrag fra Den norske kirke i sitt daglige arbeid. Spesialprester i institusjoner, sykehus, studentprester, feltprester og prester i kriminalomsorgen o.l. som enten er ansatt i Den norske kirke eller utøver spesialprestetjeneste under tilsyn av biskop i Den norske kirke har stemmerett. Prestere ved private diakonale sykehus kan dermed få stemmerett på linje med andre sykehusprester.

Særlig om manntall for prester og lek kirkelig tilsatte (til kap. 3.2.2.4)

Presteforeningen slutter seg til forslaget om å opprette et manntall for prester og lek kirkelig tilsatte.

Valgbarhet – prestenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet (til kap. 3.3.2)

Presteforeningen slutter seg til forslaget om at valgbarheten følger stemmeretten med de avgrensningene som ligger i forslaget.

Vurdering av behov for endring – Valg av prest til bispedømmeråd og Kirkemøtet (til kap. 5.1.2)

Presteforeningen mener det bør innføres preferansevalg ved valg av prest (og lek kirkelig tilsatt) til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Presteforeningen mener preferansevalg best vil sikre sakssvarende representasjon av prestene. Å redusere prestenes stemmegivning til å stemme på 1 kandidat, vil medføre at prestenes representant i teorien kan ha så lite som 20 prosent pluss 1 stemme bak seg. Preferansevalg vil kunne sikre at den valgte representanten har en større andel av velgerne bak seg, og dermed bedre representerer gruppen samlet sett.

For Presteforeningen, Oslo 10.05.2017

Martin Enstad

leder